

บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง ในอำเภอเมืองนครนายก*

THE PROACTIVE ROLE OF MONKS IN PRESERVING LAOVIENG CULTURE IN MUANGNAKHONNAYOK DISTRICT

พระครูอุดมกิจจานุกูล (ผา สุทธิโก)¹, สุริยะ มาตรฐาน² และ พระสมุห์ธงชัย สุนทรจาโร³

Phrakru Udomkitchanukul (Pha Suddhiko)¹, Suriya Matham² and Phrasamuh Thongchai Sundarācāro³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: Suri1358355@gmail.com

วันที่รับบทความ : 26 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 24 เมษายน 2567; วันตอบรับบทความ : 28 เมษายน 2567

Received 28 January 2024; Revised 26 February 2024; Accepted 28 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงาน PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง และ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชน จำนวน 395 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

Citation:

* พระครูอุดมกิจจานุกูล (ผา สุทธิโก), สุริยะ มาตรฐาน และ พระสมุห์ธงชัย สุนทรจาโร. (2567). แนวทางการประยุกต์หลักการ Lean ในการบริหารงานพัสดุ. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(2), 18-31.

Phrakru Udomkitchanukul (Pha Suddhiko), Suriya Matham and Phrasamuh Thongchai Sundarācāro. (2024).

The Proactive Role of Monks in Preserving Laovieng Culture in Muangnakhonnayok District. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(2), 18-31.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.5>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.38$) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงาน PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงมาก ($R=0.953^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) แนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงพบว่า ด้านการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า คือ ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมลาวเวียง ส่งเสริมให้คนในพื้นที่เห็นคุณค่า ด้านการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม คือ ส่งเสริมให้คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการสืบสานรักษาต่อยอดวัฒนธรรมในพื้นที่ ด้านการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม คือ เริ่มจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลาวเวียงภายในชุมชน ด้านการสร้างทัศนคติ คือ ช่วยแนะนำวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชน และด้านการจัดทำระบบเครือข่าย คือ จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางวัฒนธรรมในพื้นที่

คำสำคัญ: บทบาทเชิงรุก, วัฒนธรรมลาวเวียง, พระสงฆ์

Abstract

This research aims to 1) study the proactive role of the Sangha in preserving Lao Wiang culture, 2) study the relationship between the principles of PDCA administration and the proactive role of the Sangha in preserving Lao Wiang culture, and 3) Present guidelines for promoting the proactive role of the Sangha in preserving Lao Wiang culture. The research method is a combined method. Quantitative research used questionnaires. The confidence value was 0.986 from a sample of 395 people. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis using the peer method of correlation coefficient. ridge and qualitative research Interviews with 10 key informants or people were analyzed descriptively.

The results of the research found that 1) the level of proactive role of the monks in preserving Lao Wiang culture overall is at a high level ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.38$) 2) the relationship between the principles of PDCA administration

and the proactive role of the monks in preserving Lao Wiang culture Overall, there is a very high level of positive correlation ($R=0.953^{**}$).

Therefore, the research hypothesis was accepted. 3) Guidelines for promoting the proactive role of the monks in preserving Lao Wiang culture. It was found that the aspect of promoting appreciation is to work together to preserve the uniqueness of Lao Wiang culture. Encourage people in the area to see the value. Participation in culture is to encourage the clergy to participate in the continuation and preservation of the culture in the area. The exchange of arts and culture is starting with the exchange of Lao Wiang culture within the community. In terms of creating attitudes, it helps recommend methods for preserving culture to create pride in the community. And the aspect of creating a network system is creating a cultural information network system in the area.

Keywords: Proactive Role, Lao Wiang Culture, Monks

บทนำ

การทำงานเชิงรุกเป็นการทำงานที่มีการวางแผนงานล่วงหน้า อย่างละเอียดรอบคอบ รู้จักและรับผิดชอบตนเอง โดยสามารถที่จะเลือกตอบสนองแรงกระตุ้นจากภายนอก ในมุมมอง และคุณค่าของตนเองที่ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลสิ่งแวดล้อมรอบข้าง วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสม สิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรมปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ เป็นการสั่งสมประสบการณ์ความรู้ (สุรพล สุยะพรหม, 2563) วัดและพระสงฆ์ถือเป็นสถาบันทางรูปธรรมของพระพุทธศาสนาที่สำคัญ วัดในอำเภอเมืองนครนายก ที่ตั้งในพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายลาวเวียงจันทน์

พระสงฆ์มีการมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประเพณีชาวลาวเวียง ที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน จนสามารถดำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี บ้านเรือนและภาษาได้อย่างน่าสนใจ ปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวลาวเวียงอำเภอเมืองปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทั้งการแต่งกาย อาหารการกิน การเข้ารับการศึกษา รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามาในชุมชน ผู้คนจากสังคมชนบทกลายเป็นคนในสังคมเมือง มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ชาวลาวเวียงอำเภอเมือง ในหลายตำบล ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต ความ

เอื้อเพื่อพ่อแม่ และไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น บุญข้าวจี บุญเบิกบ้าน บุญแห่เทียนพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญสลากภัต บุญออกพรรษา ประเพณีบุญขามารข้าว ประเพณีสู่วิวข้าว ไหว้ศาลปู่ตา แม้ว่าบางประเพณี อาทิ บุญบั้งไฟ บุญผะเหวด ฯ จะเลือนหายไป อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านยังพร้อมถ่ายทอดให้กับคนรุ่นใหม่ ได้รู้จัก เพื่อส่งต่อความภูมิใจที่มีต่อบรรพบุรุษและวางรากฐานขนบธรรมเนียมอันดีงามไว้ให้สืบสานความเป็นชาติพันธุ์ลาวเวียงไว้มิให้สูญหาย (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก, 2565)

วัฒนธรรมและประเพณีของลาวเวียงแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า เนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนินชีวิต เปลี่ยนแปลงไป เริ่มแนวคิดใหม่ว่า ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน ควรมีสิทธิมีเสียงในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกัน จึงเห็นว่าผู้น้อยย่อมมีอิสระและสิทธิในการตัดสินใจของตนเอง การแสดงความคิดเห็น จึงขัดกับผู้ใหญ่หรือคนรุ่นเก่าที่ยังถือว่าเด็กควรเชื่อฟังผู้ใหญ่ซึ่งคนสมัยใหม่มักจะละเลย แม้จะมีการนำมาปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนในเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ จึงทำให้มีการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย หากส่วนราชการที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ ไม่เผยแพร่ ความรู้ที่ถูกต้อง อาจทำให้วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามมีความเสื่อมถอยไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะเลือนหายไปตามกาลเวลา วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องรวบรวมให้เป็นหนึ่งเดียว (กระทรวงวัฒนธรรม, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก” เพราะหากมีการศึกษาหลักการบริหารจัดการองค์กร หรือการปฏิบัติงานของบุคลากรก็จะทำให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานนั้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น รวมทั้งเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี อันเป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก จำนวน 30,711 คน (เทศบาลเมืองนครนายก, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก จำนวน 395 คน

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
	n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{30,711}{1+30,711 (0.05)^2}$$

$$n = 394.85$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 395 คน ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสมของเยาวชนแต่ละชั้นการศึกษา โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงนายกเทศมนตรีเมืองนครนายก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับระดับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวมโดยภาพรวม โดยภาพรวม

(n=395)

บทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า	4.37	0.45	มาก
2) ด้านการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม	4.35	0.44	มาก
3) ด้านการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม	4.32	0.50	มาก
4) ด้านการสร้างทัศนคติ	4.37	0.47	มาก
5) ด้านการจัดทำระบบเครือข่าย	4.34	0.51	มาก
รวม	4.35	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างทัศนคติ (\bar{X} =4.37) ด้านการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า (\bar{X} =4.37) ด้านการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม (\bar{X} =4.35) ด้านการจัดทำระบบเครือข่าย (\bar{X} =4.34) ด้านการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม (\bar{X} =4.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปผลสมมติฐานการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก

ที่	สมมติฐานการวิจัย	ความสัมพันธ์		เชิง	ระดับ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		มี	ไม่มี			ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวม	✓	-	บวก	สูงมาก	✓	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวม พบว่า หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA โดย

ภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.951^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมือง นครนายก พบว่า หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงการดำเนินการ ดังนั้น เมื่อหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA ข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมเกิดแนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายกมากยิ่งขึ้น ทั้ง 5 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า ประกอบด้วย ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมลาวเวียง ส่งเสริมให้คนในพื้นที่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมลาวเวียง สร้างการเข้าถึงและการเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของพื้นที่ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม ประกอบด้วย ส่งเสริมให้คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการบสานรักษาต่อยอดวัฒนธรรมในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน 3) ด้านการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย ส่งเสริมโดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลาวเวียงภายในชุมชน สร้างเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน เสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นและชุมชนอื่น 4) ด้านการสร้างทัศนคติ ประกอบด้วย ช่วยแนะนำวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชน ส่งเสริมให้มีการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับทางครุภูมิปัญญาชาวบ้าน กระตุ้นแรงจูงใจให้ทัศนคติที่ชาวชุมชนมีความคิดเห็นร่วมกันและ 5) ด้านการจัดทำระบบเครือข่าย ประกอบด้วย จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางวัฒนธรรมลาวเวียงในพื้นที่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารที่สำคัญกับชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ มีการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คือ 1) ด้านการส่งเสริมให้เห็นคุณค่า 2) ด้านการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม 3) ด้านการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม 4) ด้านการสร้าง

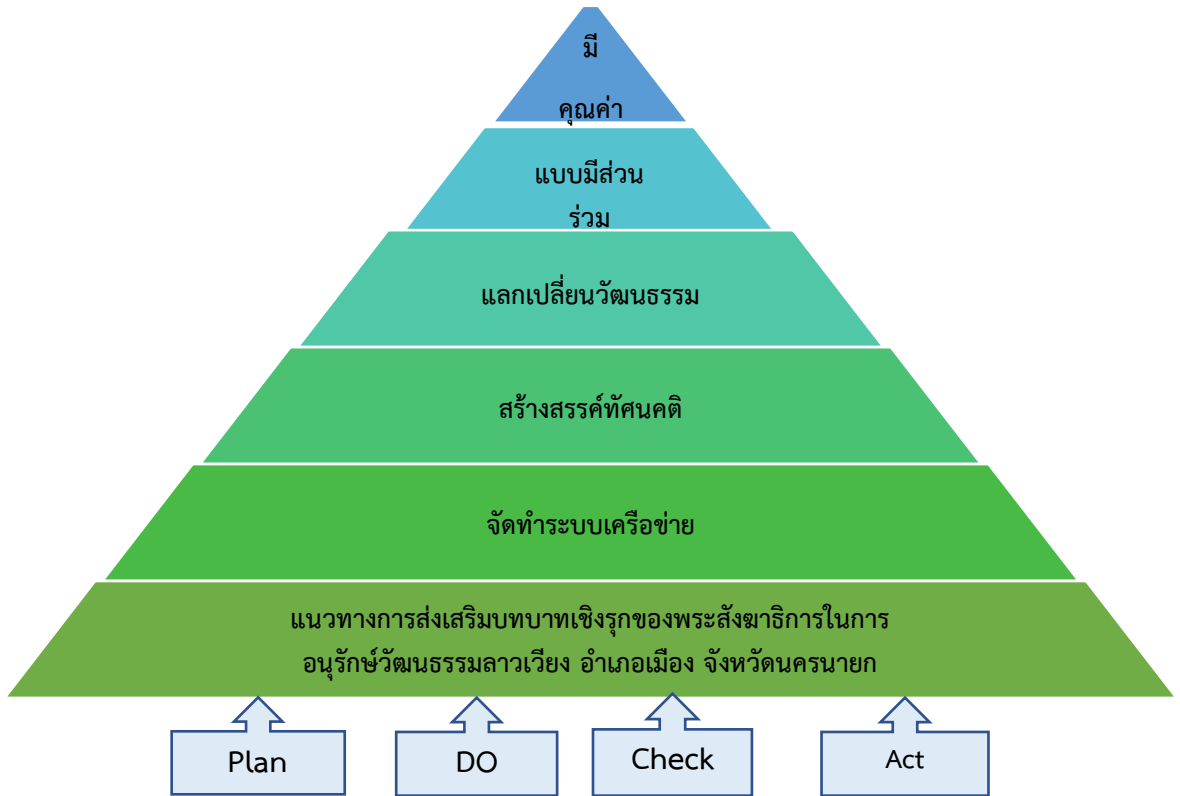
ทัศนคติ 5) ด้านการจัดทำระบบเครือข่าย แสดงให้เห็นว่า การสร้างระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง ผู้นำชุมชนควรมีความกระตือรือร้นและมีความสามารถในการสื่อสาร โดยเฉพาะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารที่สำคัญกับชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงระหว่างชุมชนในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้เติบโตและพัฒนาไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยวรกิตติศักดิ์ กิตติสกุโก (ปทุมานนท์) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมประเพณีชาวมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมประเพณีชาวมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การรักษาและสืบสานสิ่งที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนด้วยความคุ้มค่าของประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของบรรพบุรุษอย่างแท้จริงและเต็มใจ เช่นการอนุรักษ์วัด การเข้าร่วมพิธีศาสนา หรือการสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เป็นต้น ถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยผลักดันให้ชุมชนเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงต่อไปได้อย่างยั่งยืน

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA กับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก พบว่า หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก อยู่ในระดับสูงมาก ($R=0.951^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนในระยะยาว ๆ ด้วยความร่วมมือและความเข้าใจในความสำเร็จของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนี้ จึงต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณีและรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพุฒิพันธ์ จันทวิโส (จุลคณานุกิจ) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระธรรมทูตในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ของพระธรรมทูต อำเภอวิหารแดงจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก พบว่า บทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย Plan Do Check Act + การอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงประกอบด้วย มีคุณค่า แบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สร้างสรรค์ทัศนคติ จัดทำระบบเครือข่าย) = แนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมนูรินทร์ มุนินฺโทโร (กองจันท์คดี) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน พบปัญหาและอุปสรรค คือ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยมีข้อเสนอแนะให้ มีการวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่องทุกปี ด้านการจัดองค์กร พบปัญหาและอุปสรรค คือ มีแผนผังแสดงเส้นทางบางจุด โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการบริหารจัดการองค์กรการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในแต่ละฤดูกาล ด้านบุคลากร พบปัญหาและอุปสรรค คือ บุคลากรบางท่านขาดความรู้ความเข้าใจและบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน โดยเสนอแนะให้ เจ้าหน้าที่ควรมีความรู้เพื่อการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง 2. ควรอบรมให้ความรู้แก่แม่กุเทศน์ในการให้ความรู้ผู้แสวงบุญด้านการอำนวยความสะดวก พบปัญหาและอุปสรรค คือ 1. ไม่ค่อยมีรถในการเดินทางตลอดการเดินทางเหมือนการทำบุญ 9 วัด ไม่จำเป็นต้องเป็นเทศบาลที่จัดรถ 2. ขาดนักประชาสัมพันธ์มืออาชีพด้านศาสนา โดยเสนอแนะว่า 1. ควรมีผู้ประสานงานและเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ 2. มอบหมายงานให้ทั่วถึงและครอบคลุม ด้านการกำกับดูแล พบปัญหาและอุปสรรค คือ 1. การแบ่งหน้าที่ระหว่างเทศบาลและวัด ยังแยกกันไม่ออก 2. มีบุคลากรที่หลากหลายในการดูแล จึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีข้อเสนอแนะว่า 1. ควรมอบหมายผู้กำกับดูแลและมีการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำผลนี้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป 2. อบรมบุคลากรที่หลากหลายให้มีแนวทางการกำกับดูแลให้เหมือนกัน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า บทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย Plan Do Check Act + การอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง ประกอบด้วย มีคุณค่า แบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สร้างสรรค์ทัศนคติ จัดทำระบบเครือข่าย) = แนวทางการส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงในอำเภอเมืองนครนายก ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรกำหนดนโยบาย คณะสงฆ์ร่วมกับ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดร่วมกันจัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก โครงการไหว้พระ 9 วัด 9 อารามขึ้น

2. ควรกำหนดนโยบายเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร่วมกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก ร่วมกันพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. ควรกำหนดนโยบายเพื่อให้วัดควรมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่องกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงสู่การปฏิบัติในเชิงสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรม

2. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่อง ติดตามผล ประเมินผลในการดูแลอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครนายก เพื่อที่จะได้ทราบแนวทาง และผลการปฏิบัติของพระสังฆาธิการต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียง อำเภอเมืองนครนายก อันจะนำไปสู่การปรับปรุงระบบการบริหารการอนุรักษ์วัฒนธรรมของพระสังฆาธิการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรในการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดนครนายก เพื่อที่จะได้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรว่าเป็นอย่างไรเพื่อพัฒนาการอนุรักษ์วัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและนำผลการวิจัยที่ได้นำไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2565). สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก ร่วมกับชุมชนวัฒนธรรมไทยเวียงวัดคีรีวัน. เรียกใช้เมื่อ 24 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.m-culture.go.th/th>.

เทศบาลเมืองนครนายก. (2566). ข้อมูลจำนวนประชากร พ.ศ. 2565. เรียกใช้เมื่อ 1 มกราคม 2566 จาก <http://www.nayokcity.go.th/A02.htm>.

- พระครูวินัยธรกิตติศักดิ์ กิตติสกุโก (ปทุมมานนท์). (2564). บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริม
ประเพณีชาวมอญ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ใน *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุฒิพันธุ์ จันทวิโส (จุลคณานุกิจ). (2564). บทบาทของพระธรรมทูตในการเผยแผ่
พระพุทธศาสนาในโรงเรียนอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี. ใน *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมนินทร์ มุณีนิทโร (กองจันทร์ดี). (2561). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัด
ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ใน *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก. (2565). *ข่าวประชาสัมพันธ์*. เรียกใช้เมื่อ 25
ธันวาคม 2565 จาก <https://nakhonnayok.cdd.go.th>.
- สุรพล สุธะพรหม. (2563). *คู่มือการเขียนดุชฎินิพนธ์ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์*.
พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper &
Row.